

Nýggir haldarar
eiga at venda sær
beinleiðis til post-
húsið.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØDRALAG

NR. 12.

MIKUDAGIN
13. FEBRUAR 1963

36. ÁRG.

Aftur sum av torvheiðum

Einans eitt var málið:

Sensasjón og rumbul

Fyri at fjala ómegdina heima,
har ið ein landsstýrismaður
rópti kálk og ein annar stein

Vit vistu tað altíð, at teir vóru
at koma heim sum av torvheiðum,
at tað var ikki málið hjá teimum at
fáa eitt positivt úrslit fyri Føroya
fólk, men heldur partapolitiskt,
loysingarrumbul og sensasjón fyri
at fjala landsstýrisins ómegd.

Hvat kundu vit vænta av mann-
inum frá Geneve — vit vísu,
hvussu hann royndist har? Ella tá
hann var í Íslandi fyri at verja
fiskimansins krøv og ynski um
endurvinning av fiskirættindum har
uppi? Hvussu bar hann seg tá at?

Og hvat kundu vit vænta av
okkara góða lógmanni?

Vit vísu ikki, hvat hann sum
kalsmaður fyri landsstýrið hevur
berað fram.

Men hevur lagið verið sum hina

ferð, tá ið hann stakk seg upp sum
verjari av »havesnes frihede«, so
kunnu vit rokna út talu hansara.
Hvat kundi falla bretum betri
enn herrør frá føroyskari síðu um
»havesnes frihede«?

Riddari av danabrók og riddari
av hamara og stýðja!

Fiskimansins og útgerðarmansins
dagligu hørðu livsins kor hava
neyvan lagið fremri enn tað at
koma heim við sensasjón og rumbul
fyri at fjala deyðavatið, ið má
ráða í landsstýrinum, um ikki
hamarans og eyðveldisins interess-
ur við tað sama skulu spreingja
sitandi landsstýri í pöttir, út fyri
allar vindar at bera boð um størsta
skattavik, ið nakrantíð er gjørt í
Føroya søgu.

So nógv leikar á at fáa greitt
okkara sjómars- og fiskasolu-
spurningar — ikki minst hin sein-
ast nevnda — at eingin, sum ikki
til fulna kandi lyndið og lagið hjá
oddfiskum tjóðveldisins og fólk-
flokksins, hevði væntað annað, enn
at okkara lógmaður og varaløg-
maður fóru at vera seigir á tak-
inum og ikki gevast, fyrr enn vísu
var fyri, at okkara krøv og ynski
vóru komin at leggja so fyri, sum
av sonnum tæntu okkum best.

Men hvat gera teir?
So skjótt ið teir halda seg hava
fingið málið at leggja soleiðis, at
teir kunnu gera rumbul burtur úr
ti móti dómum, fjarrita teir helm
til málgegn sin, sleppa sær um-
borð á danskt skip fyri at halda
grindini til heima.

Aftan á bara tveir fundir rýma
teir heim.

Hvur nakar hoyrt um slíkt, slík
ar samráðingarmenn?

Vit hava nógv at vænta okkum!
Tað er vilt og satt!

Ikki lagið, at fólk yvirhøvur
vóru »sjökkerað«.

Men nú er tann tíðin farin, tá
ið sensasjónir og rumbul eru nóg
mikil fyri veljararnar.

Veljararnir krevja nú úrslit, ið
av sonnum eru at gagni fyri land
og fólk.

Allir teir, sum hava fingið sær
skip — og teir eru mangir —
krevja av álitismonnum sínum, at
allar árar veru lagdar um borð fyri
at gera veiðulíkindini so góð sum
møguligt.

Haraftrat er tað ein livstreyt fyri
teir, at marknaðar viðurskiptini
verða tey bestu.

Her vil tað siga, at 12 mlla fiski-
markið út frá beinum linjum er
eitt livskrav fyri teir.

Men ikki nóg mikið við ti:

Tað er eisini ein livssak fyri

teir, at sølulíkindini fyri veiðuna

ikki versna, men verða gjørd betri
í hvørjum.

Í fyrstastandandi tølving við bretar
eru so tvínnir tætt at rokja og
fremja.

Vit megu royna allar snildir fyri
at vinna solurættindi í Bretlandi
samstundis, sum vit nýðast at siga
bretum, at tað ber okkum ikki til
at slaka í krávinum um 12 mila-
mark út frá beinum linjum.

So er tað, at danir halda, skilja
vit, at ynski um solurættindi fremj
ast best á ein vinardigan hátt uttan
toskagríggj sum í Íslandi. Hugast
kann at ganga ta millumleið ikki
at slaka í fiskimarkinum, men
gangva við til at biða við at seta
12 millanríkið út frá beinum lin-
jum í kraft til 1964, tá ið íslenska
sjómarkið verður sett til 12 mil-
lun avvik og skerjing yvir fyri
bretum. Við at flytanin fellur sam-
an við ta íslenska verður nesið
ikki bara eitt føroyskt mál og hevur
við til lættari við at gliða. Um vit
vilja, kunnu vit jú ikki nokta, at
andstöðan hjá bretsnum sjómonn-
um og útgerðsmonnum er hin
allastórsta. Tað eru barn býttl-
ingarnir, sum ikki vilja siggja veru
leikan, sum hann er.

Og tað er ikki ein einasti skila-
maður, sum ikki fatar, at ein vinn-
ur ikki helmingin av tí fyrmin,
sum 12 mil-markið annars kann
geva, um vit koma í toskagríggj
við bretar og fáa møguleika okk-
ara at selja feskkan fisk á bretska
marknaðinum skerdan ella kanska
fyri eina tíð heilt buriurskornan.

Men um tað skuldi verið so, at
vit uttan at gloyma fastleika okk-
ara í fiskimarkskrávinum gangva
bretum á móti við at fara á tal við
teir og hoyra ynski teirra, vildi
eingin av okkara vinnulivsmonn-
um, annað hvørt talan er um fiski-
menn, skiparar ella skipaigarar og
útgerðarmenn, hildið tað verið ann
að enn rætt og rimiligt, ti tann
eina tjóðin kann sýta aðrari sam-
talu og samráðing, tá ið okkurt
liggur á hjarta. At tala við fólk,
ið á ein sámligan hátt vil hita
ein, hoyrir undir vanligt kurteisi.
Alraminst kann ein sýta samráðing
tá ið talan er um eina viðskifta-
tjód.

Og um tað skuldi verið, at vit
fyri framvegis at høvst rættin til
oavmarkaða sølu í Bretlandi og
kanska vunnid linkan í ymsum
Framhald á 2. síðu.

SVÍKUR Í?

Tað er synd at siga, at tjóðveld-
ismenn finga ta undirtektu, sum
teir høvdu væntað við teirra loys-
ingargyltu, ta ið teir hava roynt
seg í flokki.

Hetta vóru teir so við og við
sjálvir vorðnir greiðir yvir — um
framt tað, at skuldi republikkan
nakrantíð bliva ein veruleiki, so
mátti annað skinn takast um bak,
og nýggir hettir roynast.

Til seinasta valið vóru so hyggju
ráðini funnin. Einkin prát um loys-
ing, ti fólkio veit, at tað ber ikki
til; men hernaður, atom, rakettir,
deyðarevring, verjuskylda o. s. fr.
bleiv blandað saman við tjóðar-
týning, hunguri og halli, moralsk-
ari glatan og tillikum, og skuldi
síðani sníðslisiga og kyniskt nýstast
at uppskaka veljarin við.

Tá alt hetta meistarliga varð lagt
til rættis og undirstrikað av leka-
num, lofðingum og øðrum, komu
listarmenn hjálpanði til og løgdu
teirra evni í at gera tær ræðulig-
astu og mest óhugnavekjandi mynd-
ir, sum hugstast kunnu, til hesa
propagandu, sum síðan varð jákað
upp í saman, upp í saman í 14.
september og teimum agitastjóns-
bóklingum, sum út vóru byttir —
og væl bar til.

Tað eydnaðist so sanniliga tjóð-
veldisflokkinum mest sum at halda
stöðuna, hvat ið veruliga var ein
framgongd uppá minst 3 tingmenn
í mun til tað, teir vildu vunnid við
einari loysingaragitastjón. Greiðir
yvir hvussu landið lá, gjørdur teir
ti eisini av at ganga beint móti
teirra egnu hagartil galdandi stóð-
møtiegis heimastýrslógini, við tað
at teir gjørdur av, fyri ein hvønn
pris at koma sær í landsstýrið, tað
í landsstýrið, teir sjálvir høvdu við
deyða og dóm yvir. Eisini her bar

til. Eftir er so bert hjá fólk at
biða og vita, hvat ið hendir.

Hvat vit so koma at verða førd
út í ella ikki, so tykist tjóðveldis-
flokkurin at hava mist tey heimliga
viðurskiptini burtur í øllum ósing-
ar ruðuleikanum, hann hevur borið
fram, alt eftir 14. Sept. sjálvum,
seinasta leygardag at døma.

»Svíkur er i« sigur 14. Sept., og
meinir at útgerðarmenn vilja loypa
spilt í ta »republikansku mazurk-
una«, jú jú, hvør veit, um ikki so
er. 14. Sept. meinir, at hetta er
politískt váp, sum nýtt verður
móti landsstýrinum; og hann heldur
eisini landsstýrið kunna nýta
eitt soverðið, annað hvørt tað
verður við lóg ella aðrari loysn.

Voff, voff — ella?

Framhald á 2. síðu.

Framvegis ístrupulleikar

Framvegis frættist um nógvum
kulta og kava í Europu. Nógv fólk
er deytt av kulta, og nógvu staðir
gongur illa at rokja krýatúrini, og
í fleiri stöðum er tey deyð í hungri
ella menn hava verið noyddir at
skotið tey, ti ógjörligt hevur verið
at fáa fóður til teirra. Í Miðeuro-
pu er nú eisini stórvur vandi av
úlvaflokkum, sum úr pólsku og
tjeckisku skógnum leita heilt til
Týskalands og Fraklands og eru
ein vandi bæði fyri menniskju og
djór.

Á dansku sjóleiðunum hevur ís-
urin forðað ferðsluni heilt nógv,
serliga vánaligt var sunnudagin og
mánadagin, tá ferðslan um Stóra-
belt heilt var slitin og hópur av
ferðaflokkum, sum úr pólsku og
tjeckisku skógnum leita heilt til
Týskalands og Fraklands og eru
ein vandi bæði fyri menniskju og
djór.

Í Eystursjónum er ikki siglandi
longur enn norður til Stockholm og
Gotland hevur ikki samband sjó-
vegis — og sum sjáldan hendir, er
hitt stóra vatnið Venaren avisað.

Gera ónáðir

Í seinastu tíðini hava nakrir
ungir dreingir gjørt ónáðir t. d. á
dansuhúsum í Havn og bein-
leiðis í flokki lagt eftir fólk. So-
leiðis var ein ungur maður áløpin
har hann var á veg til hús leygar-
kvöldið. Slíkt er hent av og á —
og ikki er tað óhugsandi, at hetta
eru royndir at eftirapa »hetjuma«,
teir siggja í mongum av hesum
vánaliga filmunum. Filmssensurur
tykist bert vera eitt eiti, ið hvussu
er í Føroyum.

Ov sosial- istiskur

Tað spurdist nógv blaðskrivning
bæði í Danmark og Noregi burtur
úr tíðindum, sum vildu vera við,
at Adenauer á tíðindamannafundi
hevði sagt, at vesturtýska stjórnin
bar ótta fyri upptøku Noregs og
Danmarkar, ti at tað vildi føra við
sær at félagsmarknaðurin bleiv ov
sosialistiskur.

Hesi tíðindi eru seinri søgd at
vera skeiv útlægning av stóðini hjá
vesturtýsku stjórnini.

Týski stórídnaðurin og Hitler

Týski idnaðarstovnurin hevur nýliga sent út bókling »Legendan
um Hitler og idnaðin«, har sagt verður at søgnurnar um størstu-
liti, ið idnaðurin skuldi lata Hitler, er ósannar.

Týsku fakfeløgini hava mótt
mælt hesum og eru komin fram
við prógvum — skjólum — ið vísa,
hvussu stór samvinnan var millum

Hitler og idnaðin í 1930'unum.
Tað er prógvað, at hesin stuðul
beinleiðis hjálpti Hitler til ræði.

Fleiri og fleiri atomveldi

Sum frátiður verða atomveldini fleiri og fleiri, og er hetta sjálv-
andi ein álvarsom hótan móti mannarættindini og heimfrið-
inum.

Nu verður boðað frá, at um 2 ár so hevur Kina eisini fingið
sina atombumbu.

Konir menn vænta at fyrsta
atombumburoynd Kinaveldisins
verður í fyrsta lagi um eitt ár og
í seinasta lagi um tvey ár. Japan-
ska loyndartænastan hevur fingið

fregn um, at Kina møguliga longu
nú eigur einar tveir atombumbur,
men at grundarlagið fyri royndar-
spreiðingum enn ikki er til stöð-
ar.

Bara 10 pst.

Fyrstu 10 mánaðarnar av 1962
var trolaraveiðan í Íslandi einans
10 % av allari veiði landsins. Fyri
fium árum síðani var trolara-
veiðan um 45—50 % av allari
veiðini.

Íslendingar hava í løtuni um 46
linubátar í gerð, allir við kraft-
blokki, astikk og øðrum fiskihent-
leikum.

Íslands fiska- útflutnings- virði

Íslands fiskasøla til útheimn var
í 1962 kr. 474 ísl. milj. kr. hin
mesta, hon verið hevur. Stórsti
parturin er sildin. Ringnótin hevur
gjørt undirverkir.

Leitað eftir fiski við kavbátum

Tað er kunnugt, at russarar eru
framúr snildir at finna fisk og
finna upp nýggjar fiskimátar.

Viða havur, serliga við Ísland og
viða um í Norðuratlantshavinum
hava teir kavbátar, ið eru útgjórð-
ar við serligum glasklokkum —
glasrúmunum hjá fiskifrøðingunum
at vera í, at finna fiskastimrnár.
Hetta skal hava verið fiskiskippingum
russanna til stórt gagn við at ikki
hevur verið roynt til onga nyttu.

Samstundis sum kavbátarnir
hava gjørt stóra fiskiskaps nyttu
hava russarnir eisini við teimum
kortlagt so gott sum allan Atlands-
havs botnin.

Kriggsdubbingar og fiskiskapur
ganga hond í hond hjá teimum.